

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Hatay E Tipi Kaplı Ceza İnfaz Kurumu
İnceleme Raporu

24. Dönem 5. Yasama Yılı
2015

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

HATAY E TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU
İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIC

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 13 Ekim 2011 tarihli 24'ncü dönem 2'nci toplantısında kurulan Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Alt Komisyonu, 18 Aralık 2014 tarihinde Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunmuştur.

Anılan Karara istinaden, 18.12.2014 tarihinde Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda incelemede bulunan heyet; İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kâtip Üyesi ve Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU, Adıyaman Milletvekili Mehmet METİNER, İstanbul Milletvekili Mahmut TANAL ve Van Milletvekili Kemal AKTAŞ'tan oluşmuştur. İncelemeye Komisyon görevlisi Yasama Uzmanları Fazlı PEHLİVAN ve Abdurrahman TERZİ eşlik etmiştir.

II. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

24'ncü dönemde Komisyonumuza Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan 22 adet dilekçe gelmiştir. Bu dilekçelerin 11 tanesinin konusu yargı mercilerinin görev alanına giren hususları içerirken 8 tanesi nakil talebi gibi çeşitli talepleri, 3 tanesi de Ceza İnfaz Kurumu'na ilişkin şikayetleri içermektedir. Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu hakkındaki şikayetler genel olarak fiziksel ortamın ve sıcak suyun yetersizliği ile disiplin cezalarının çok sık verilmesi gibi konulara odaklanmıştır.

Ayrıca son zamanlarda ulusal ve yerel medyada Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kalan bazı mahkûmların Kurum idaresinin uygulamalarını protesto etmek için açlık grevine girdiğine yönelik haberlerin yer alması da bu incelemeyi gerekli kılmıştır.

III. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu'nun 5'nci maddesine göre Komisyon, kamu kurum ve kuruluşlardan bilgi alma ve konuyla ilgili olarak inceleme yapma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

yetkisine sahiptir. Kanunun komisyonunun çalışma usul ve esaslarına ilişkin 6'ncı maddesine göre de Komisyon, incelemelerini alt komisyonlar marifetiyle gerçekleştirebilmektedir.

Bu hükümler doğrultusunda oluşturulan heyet 18 Aralık 2014 tarihinde Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda incelemelerde bulunmuştur. Bu incelemelerde hükümlü ve tutukluların Komisyona ulaştırmış oldukları çeşitli şikâyetler değerlendirilmiştir. Heyet tarafından rastgele koğuşlar seçilerek hükümlü ve tutuklularla cezaevinden hiçbir görevli olmaksızın görüşme gerçekleştirilmiştir. Ceza infaz kurumlarının yöneticilerinden bilgi alınmış, bilgi ve belge toplanmıştır. Heyet ayrıca ceza infaz kurumunun fiziki yeterliliği ve sosyal aktiviteler hususlarında da gözlemlerde bulunmuştur.

IV. İNCELEMELER

IV.1. Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Genel Bilgiler

Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 1982 yılında 83.224 m² lik bir alana kurulmuştur. Bu alanın; 10.000 m² lik kısmı Hizmet Binası, 10.000 m² lik kısmı Jandarma eğitim sahası, 10.000 m² lik kısmı ağaçlandırma, geriye kalan kısmı ise 2007 yılından beri Açık Ceza İnfaz Kurumu faaliyetleri için kullanılmaktadır.

Kurumun kapasitesi 732 olmasına karşın inceleme günü itibarıyla 950 hükümlü – tutuklu Kurumda barındırılmaktadır. Hükümlü ve tutukluların 40'ı kadın ve 18'i de çocuktur. Kurumda anneleri ile kalan toplam 4 çocuk bulunmaktadır. Bu çocuklardan 1 tanesi 1 yaşında, 2 tanesi 3 yaşlarında, bir tanesi de 5 yaşındadır. 3 ve 5 yaşlarındaki çocuklar haftanın belirli günleri düzenli olarak kreşe gönderilmektedir. Ayrıca çocuklar için kurum içerisinde oyun odası oluşturulmuş olmakla birlikte bu odada aynı zamanda kapalı görüş de gerçekleştirilmektedir.

Kurumda hükümlü ve tutukluların kaldığı 58 koğuş bulunmaktadır. Bu koğuşların 5'i kadın, 2'si çocuk ve 3'ü genç koğuşudur.

Kurumda 281 personel görev yapmaktadır. Bunların 6'sı idari personel, 7'si infaz koruma baş memuru, 230'u infaz koruma memuru, 3'ü öğretmen, 3'ü psikolog/sosyal çalışmacı, 2'si cezaevi vaizidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Ceza İnfaz Kurumunun kalorifer sistemi yenilenmiş, ısınma sıvı yakıt ile gerçekleştirilmektedir. Su ihtiyacı 2 adet su kuyusundan karşılanmakta olup, yetersiz gelmesi nedeni ile yeni bir kuyu daha açılmıştır. Kurumda sıcak su haftada 2 sefer 40 dakikadan verilebilmektedir. Özelleştirilme sonucunda Kurumun elektrik ihtiyacı için özel bir firma ile sözleşme yapılarak %12 indirimli olarak tedarik edilmektedir. Kesinti halinde 200 KVA lık Jeneratör devreye girmektedir.

Kurumda 2013–2014 yılları arasında okuma yazma bilmeyen hükümlü tutuklulara yönelik okuma ve yazma kursları açılmış, bu kapsamda 141 hükümlü/tutukluya okuma yazma öğretilmiştir. Eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalan hükümlü ve tutukluların okulları ile iletişime geçilerek eğitimlerine açık öğretimden devam etmeleri sağlanmaktadır. Ayrıca eğitimine uzun süre ara veren hükümlü ve tutuklulara, eğitimlerine devam etmeleri yönünde rehberlik çalışmaları yapılarak açık öğretime kayıtları sağlanmaktadır. Bu kapsamda; Kurumda barınan 33 hükümlü/tutuklu açık ilköğretim okulu, 106 hükümlü/tutuklu açık öğretim lise, 15 hükümlü/tutuklu açık öğretim fakültesinde okumakta olup; açık öğretimde okuyan hükümlü tutukluların sınavlara hazırlanması amacı ile destek kursları açılmaktadır.

Kurum kütüphanesinde toplam 3.050 adet kitap bulunmakta ve günlük gazetelerin de talep hâlinde koşullara dağıtılmaktadır. Kurumda sosyal kültürel faaliyetler kapsamında, konferans, konser, münazara, bilgi yarışması, satranç, dama, tiyatro, sinema etkinlikleri ile çeşitli sportif faaliyetler yapılmaktadır.

Kurumda bulunan hükümlü ve tutuklulara ödüllendirme yönetmeliği çerçevesinde çeşitli ödüller verilmektedir. 2014 yılı içerisinde ödüllendirme uygulamalarından 557 mahkûm faydalandırılmıştır.

Kurumda hükümlü ve tutukluların sağlık kontrollerinin, muayenelerinin, teşhis, tetkik ve tedavilerinin yapıldığı bir revir bulunmaktadır. İhtiyaç hâlinde hükümlü ve tutuklular devlet ve üniversite hastanelerine sevk edilmektedir. Kurumun sağlık biriminde 1 aile hekimi, 1 diş doktoru ve 2 sağlık memuru görev yapmaktadır. Ayrıca kurum reviri bünyesinde doktor muayene odası, diş doktoru muayene ve tedavi odası, psikolog görüşme odası ve toplam 25 yatak kapasiteli iki ayrı yataklı tedavi bölümü bulunmaktadır. 2014 yılı içinde Kurum sağlık

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

biriminde 7165 ayakta tedavi, 2739 dış tedavisi, 2085 sağlık kuruluşuna sevk ve 53 başka ildeki sağlık kuruluşuna sevk gerçekleştirilmiştir.

2014 yılı içinde 941 hükümlü ve 734 tutuklu Kuruma girerken, 963 hükümlü ve 659 tutuklu Kurumdan çıkmıştır. Aynı dönem içinde 535 disiplin cezası verilmiştir.

VI.2. Ceza İnfaz Kurumunda Yapılan Gözlemler ile Hükümlü ve Tutuklularla Gerçekleştirilen Görüşmeler

Alt Komisyon, Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda inceleme gerçekleştirmiştir.

İncelemelerde bilgisayar laboratuvarı, kütüphane, berber odası, doktor ve diş hekimi muayene odası, koşullar ve hücre cezasının uygulandığı bir hücre ziyaret edilmiştir. İncelemeler sırasında elektrik kesintisi yaşandığı için incelemelerin bir kısmı şarjlı aydınlatma aletlerinin kullanılması suretiyle gerçekleştirilmiştir.

Alt Komisyon, incelemelerine B blok, B3 koğuşunda bulunan tutuklu ve hükümlüler ile öğle yemeği yemek suretiyle başlamıştır. Yemeğe B3 koğuşunda bulunan tutuklu ve hükümlüler ile birlikte Vali Yardımcısı ve Vekili Orhan MARDİNLİ, Hatay Cumhuriyet Başsavcı Vekili Mustafa ÇİĞDEM ve Cezaevi idaresi katılmışlardır. İkram edilen yemeklerin Cezaevi idaresince önceden belirlenen listede yer alan yemekler ile aynı olup olmadığı kontrol edilmiştir. Yemekler Alt Komisyon tarafından doyurucu miktarda, lezzetli ve besleyici bulunmuştur. Zira koğuş incelemelerinde görüşülen mahpuslar da yemeklerden şikayet etmemiş, yemeklerin lezzetli, doyurucu miktarda ve besleyici olduğunu söylemişlerdir. Yukarıda isimleri ve makamları zikredilen kimseler olmadan Alt Komisyon, yemek yenilen koğuştaki mahpuslar ile baş başa görüşmelerde bulunmuştur. Mahkumlar genel olarak Cezaevi idaresi ve personelin uygulama, tutum ve davranışlarından memnun olduklarını bildirmişlerdir. Son günlerde yaşanan elektrik kesintisi nedeniyle soğuk su temininde aksaklıklar olduğunu, haftada iki kez 40'ar dakika boyunca verilen sıcak su ile şahsi ihtiyaçlarını gideremediklerini, havaların soğuk olduğu bazı günlerde gündüzleri kaloriferlerin yanmadığından üşüdüklerini, ancak geceleri kaloriferlerin yandığını beyan etmişleridir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Cezaevinde kapasite fazlası tutuklu ve hükümlünün barındırılıyor olması nedeniyle, koğuşlara girildiğinde koğuş temizliğinin, ranza ve yatak düzeninin yeteri kadar sağlanamamasından kaynaklı düzensiz ve karışık bir koğuş ortamı ile karşılaşmıştır. Bazı koğuşlarda normalde 18 kişi kalması gerekirken hâlihazırda 25 kişi kalmaktadır. Bunların dışında genel olarak koğuşların aşırı kalabalık olması nedeniyle sıcak su, banyo ve tuvalet ihtiyaçlarının giderilmesinde sıkıntılar yaşandığı, Cezaevinde yapılan ankete göre belirlenen televizyon kanallarının dışındaki kanalların izlenemediği, sevk taleplerinin yerine getirilmediği, sohbet hakkının kullanılmadığı ve doktor muayeneleri esnasında bazı mahpusların kelepçelerinin sökülmediği hususlarında şikayetler dile getirilmiştir.

Kadınlar koğuşunda bulunulan incelemelerde, bazı kadın mahkumların çocuklarının bu koğuşta kaldıkları görülmüştür. Yaşları 2 ile 5 arasında değişen çocukların haftanın 2 günü kreş ve anaokulu hizmetinden yararlandığı bilgisi alınmıştır. Kadın mahpuslar; çocuklarının haftanın 5 günü bu hizmetlerden yararlandırılmasını arzu ettiklerini, koğuşta izlenen televizyon kanallarında çocukların izleyebileceği kanalların bulunmadığını, gündüzleri kaloriferlerin yanmamasından dolayı hem kendilerinin hem de çocuklarının üşüdüğünü, sıcak suyun verilme süresinin şahsi ihtiyaçlarını gidermek için yeterli olmadığını dile getirmişlerdir.

Mahpuslar tarafından Kurum idaresinin uygulamalarından çok az sayıda şikâyet iletilirken, genel olarak Ceza İnfaz Kurumu binasının eski bir yapı olmasından ve mevzuattan kaynaklı sorunlar dile getirilmiştir. Ceza İnfaz Kurumu binasının eski bir yapı olmasının yanı sıra ülkemiz genelinde yaz boyu yaşanan kuraklıktan ve bu itibarla Hatay İli bölgesinde yeraltı sularının çekilmesi nedeniyle Cezaevi binasının özellikle idare tarafından kullanılan odalarının duvarlarında belirgin çatlakların olduğu gözlemlenmiştir.

Terör suçlarından hükümlü olan 9 kişinin sürekli disiplin cezasına maruz kalmaları ve sevk taleplerinin yerine getirilmemesi nedeniyle başlattıkları açlık grevi hakkında Kurum idaresinden sadece bilgi alınmakla yetinilmiştir. Zira söz konusu hükümlüler hakkında yürütülen disiplin cezası işlemlerinin kesinleşmemesi dolayısı ile isteğe bağlı sevk taleplerinin yerine getirilmemiş olmasına rağmen Ankara, Diyarbakır ve Şırnak illerinde bulunan cezaevlerine güvenlik veya disiplin nedeniyle **zorunlu sevklerinin** yapıldığı bilgisi edinilmiştir. Bu bakımdan söz konusu terör suçundan hükümlü kişiler ile görüşme imkanı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

olmamıştır. Ancak Cezaevi idaresi tarafından konu ile ilgili şu bilgiler verilmiştir: açlık grevine başlamadan önce 9 terör suçlusu hükümlüden 4'ünün sevk talebinde bulunduğu, 2'sinin talep edilen caza infaz kurumlarının kapasitelerinin dolu olması nedeniyle nakillerinin uygun görülmediği, diğer 2'sinin ise talep edilen ceza infaz kurumlarına nakillerinin uygun görüldüğü ancak 1'inin söz konusu cezaevine gitmek istemediğini belirterek sevkinin iptali için dilekçe verdiği, diğerinin ise sevk masraflarını ödemediği için isteğe bağlı sevklerinin yerine getirilmediği öğrenilmiştir. Ayrıca bu mahkumlara verilmiş ve halen kesinleşmemiş olan disiplin cezaları nedeniyle nakil talebinde bulunmalarının mevzuata aykırı olduğu vurgulanmıştır. Nitekim terör suçu hükümlüsü 7 kişi hakkında açlık grevi eyleminden dolayı tekrar disiplin cezası verildiği ancak bu disiplin cezalarının da yine kesinleşmediği belirtilmiştir. Ankara, Diyarbakır ve Şırnak illerinde bulunan cezaevlerine güvenlik veya disiplin nedeniyle **zorunlu sevkleri** yapılan terör suçlarından hükümlü bulunan mahpuslar ile inceleme esnasında görüşülemediğini son olarak yine vurgulamak gerekmektedir.

VII. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Anayasa'nın 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında "*Kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*" denilerek bireyin, başkalarının ya da kendisinin gözünde küçük düşüren, insan haysiyetiyle bağdaşmayan veya onu kırıcı ceza ya da muameleye tabi tutulamayacağı öngörülmüştür. Bu bakımdan işlediği bir suç nedeniyle dayak, teşhir, aleni infaz vb. bedensel ceza ya da muameleye maruz kalınmasının insan onuru ile bağdaşmayacağı kabul edilmektedir. Anayasa'nın 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasına paralel olarak 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*İnfazda temel ilke*" başlıklı 2 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasında "*Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz*" denilmiştir: yine Kanun'un 6 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde "*Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddi ve manevi koşullar altında çektirilir.*" hükmüne yer verilmiştir. Böylelikle, ceza infaz kurumlarında tutulan hükümlülerin cezaları infaz edilirken, infazın hükümlü üzerinde zalimane, aşağılayıcı ve insanlık dışı etki yapmasının engellenmesi ve cezanın insan onuruna yakışır bir biçimde yerine getirilmesi ve infazda gerekli özenin gösterilmesi yükümlülüğüne vurgu yapılmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Ceza hukuku alanında olduğu gibi disiplin hukukuna ilişkin düzenlemelerde de hangi eylemlerin disiplin suçu sayılacağı ve bu eylemlerin hangi disiplin cezası ile cezalandırılacağı konusunda hukuk devletlerinde kanun koyucu takdir yetkisi ile donatılmıştır. Ceza infaz kurumlarının, özgürlüğü mahkeme kararıyla kısıtlanan tutuklu ve hükümlülerin tutulduğu Devletin kontrolü altındaki özel alanlar olması ve dolayısıyla Devletin hem bu kurumda bulunanların güvenliklerinin korunması hem de düzen ve disiplini tesis etme yükümlülüğünün bulunmasının doğal sonucu olarak tutuklu ve hükümlüler için disiplin kurallarının öngörülmesi kaçınılmazdır.

İnfaz hukukuna ilişkin disiplin suç ve cezaları 5275 sayılı Kanunun sekizinci bölümünde düzenlenmiş, bu çerçevede Kanun'un 37 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen *“Hükümlü hakkında kurumda, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, tüzük, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlâl ettiğinde, eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır.”* hükmü gereğince hükümlü ve tutuklular hakkında ceza infaz kurumlarında cezalarını infaz ettikleri sırada yaptıkları eylemler nedeniyle disiplin cezası uygulanmaktadır.¹

Hükümlüler, kendi istekleri veya toplu sevk, disiplin, asayiş ve güvenlik, hastalık, eğitim, öğretim, suç ve yargılama yeri nedenleriyle başka bir ceza infaz kurumuna nakledilebilirler. 5275 sayılı Kanun hükümlülerin kendi istekleri, disiplin, zorunlu ve hastalık nedeniyle olmak üzere dört ana nedenden dolayı nakil olabileceklerini düzenlemektedir. Hükümlülerin **kendi istekleri** ile buldukları kurumdan başka kurumlara nakledilebilmeleri için; gitmek istedikleri kurumlardan durumlarına uygun en az üç yeri belirten bir dilekçe vermeleri, nakil giderlerini peşin olarak ödemeyi kabul etmeleri, koşullu salıverilmelerine beş aydan az süre kalmamış olması, iyi hâl göstermeleri, disiplin cezası almamış veya kaldırılmış olması, istekte bulunulan kurumda yer, kapsama gücü ile sınıfının uygun bulunması ve tutukevi olmaması, mahkûmiyet sürelerine uygun hükümlülerin barındırıldığı bir kurum olması ve daha önce disiplin nedeniyle ayrılmak zorunda kaldıkları kurum olmaması şartları aranmaktadır. Hükümlü, hücreye koyma cezasını gerektiren eylemlerde bulunması hâlinde

¹ Hükümlü hakkında *“Disiplin Kurulu Başkanlığınca”* verilen hücreye koyma disiplin cezasının hukuka uygunluğu hakkında daha geniş bilgi için 12.09.2014 tarih ve 29117 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesi Kararına bakınız

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Cezaevi idaresince hakkında disiplin işlemi yapılması ve cezaevi en üst amirinin istemi üzerine Adalet Bakanlığınca başka kurumlara **disiplin nedeniyle** nakledilebilir. Cezaevlerinin elverişsiz ve yetersiz kalması, kapsama gücünün aşılması, kullanılamaz hâle gelmesi, asayiş, güvenlik, doğal afet, yangın ve büyük onarım gibi zorunlu nedenlerle başka kurumlara nakledilmeleri gerekli görülen hükümlüler, yargı çevresi dışında Adalet Bakanlığınca belirlenen ve konumlarına uygun olan diğer kurumlara **zorunlu nedenlerle** nakledilebilirler.

4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu uyarınca, bulunduğu yargı çevresinde infaz kurumu olan her adalet komisyonluğunda bir adet "*Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulu*" kurulmuş bulunmaktadır. İzleme Kurulu, başkanla birlikte beş üyeden oluşur. İzleme Kurulları, Ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki infaz ve ıslah uygulamalarına ilişkin işlem ve faaliyetleri yerinde görmek, incelemek, yönetici ve görevlilerden bilgi almak, hükümlü ve tutukluları dinlemek gibi görevlerini yürütmenin yanı sıra infaz ve ıslah, hükümlü ve tutukluların sağlık ve yaşam koşulları, iç güvenlik, sevk ve nakil işlemleri ile ilgili olarak gördükleri aksaklık ve eksiklikleri yetkili mercilere bildirmekle vazifelendirilmişlerdir. Ceza infaz kurumları ve tutukevleri ile ilgili tespitlerini ve aldıkları bilgileri değerlendirerek en az dört ayda bir rapor düzenlemek zorunda olan İzleme Kurulları, raporun bir örneğini Adalet Bakanlığına, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına, izleme kurulunun bulunduğu yargı çevresindeki Cumhuriyet başsavcılığına ve görev alanına giren bir şikâyet konusu bulunduğu takdirde infaz hâkimliğine göndermek zorundadırlar.

Sonuç olarak,

1- Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun ilk olarak 1982 tarihinde koğuş sisteminde hizmet vermek üzere açılmış olması, 2001 yılında ise koğuşların bölünerek oda sistemine geçilmiş olması, söz konusu Kurum binasının 33 yıllık bir bina olması ve kapasitenin çok üzerinde mahpus barındırması nedeniyle tutuklu ve hükümlüler, yaşam koşullarını etkileyen olumsuz fiziki durumlar ile karşı karşıya kalabilmektedir. Bu şekildeki bir fiziksel yapılaşmanın, koğuşlardaki aşırı kalabalığın tetiklediği pek çok sorunun daha da derinleşmesine neden olduğu gözlenmiştir. Bazı koğuşlara fazladan ranza koyularak, uyku ve istirahat alanı olarak kullanılan koğuş üst katlarının dar olan ortak kullanım alanları daha da

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

daraltılmıştır. Yargılama süreçlerinin kısaltılması ve yeni cezaevlerinin yapımı, ceza infaz kurumlarındaki kapasite üstü barındırma sorununa kısmen çözüm olması beklenmektedir.

2- Ceza İnfaz Kurumu binasının eski bir yapı olmasından, ülkemiz genelinde yaz boyu yaşanan kuraklıktan ve bu itibarla Hatay İli bölgesinde yeraltı sularının çekilmesi nedeniyle Cezaevi binasının özellikle idare tarafından kullanılan odaların duvarlarında belirgin çatlakların olduğu gözlemlenmiştir. Deprem gibi olağanüstü bir afet ile karşılaşılması halinde binanın çok ciddi anlamda tehlike arz ettiği düşünülmektedir. Mahpus olmayan ceza infaz kurumu personelinin bile böyle bir tehlikeli durumda yaşamlarını yitirme olasılığı çok yüksek iken özgürlüklerinden alıkonulan mahpusların karşı karşıya kaldığı risk daha da artmaktadır. Depreme karşı Cezaevi idari kısmında demir konsültasyon ile güçlendirme yapıldığı, diğer yerlerde meydana gelen çatlaklıkların ise yatay çatlaklar olmasından dolayı giriş ve direklerde herhangi ciddi bir risk olmadığı, Cezaevi binasının depreme karşı güçlendirilmesi için Adalet Bakanlığı ile işbirliği halinde çalışmaların hızla devam ettiği bilgisi Heyetimize aktarılmıştır. Bu doğrultudaki çalışmaların acilen gerçekleştirilerek Cezaevinin fiziksel yapısı depreme ve diğer afetlere karşı güçlendirilmesi önem arz etmektedir.

3- Cezaevi idaresinin terör suçlarından hükümlü olan 9 kişinin sürekli disiplin cezasına maruz kalmaları ve sevk taleplerinin yerine getirilmediği nedeniyle başlattıkları açlık greviden vazgeçirme konusunda görüşmelerde bulunarak telkinde bulunduğu, buna rağmen mahpusların ailelerinin uzak illerde olmaları nedeniyle Hatay'a gelmelerinde mağduriyet yaşadıkları, bu nedenle başka ceza infaz kurumuna gitmek için nakil talebinde buldukları, talepleri yerine gelinceye kadar açlık grevi eylemine devam ettikleri, Adalet Bakanlığı ile yapılan yazışmalar sonucunda söz konusu mahpusların güvenlik veya disiplin nedeniyle zorunlu sevklerinin Ankara, Diyarbakır ve Şırnak illerine yapıldığı bilgisi edinilmiştir. Bu bakımdan söz konusu mahpuslar ile görüşme imkanı bulunamamıştır.

4- Kurumda anneleri ile kalan toplam 4 çocuk bulunmaktadır. Bu çocuklardan 1 tanesi 1 yaşında, 2 tanesi 3 yaşlarında, bir tanesi de 5 yaşındadır. 3 ve 5 yaşlarındaki çocuklar haftanın iki günü düzenli olarak kreş ve anaokuluna gönderilmektedir. Özellikle anaokuluna giden çocukların haftanın 5 günü anaokuluna devam etmesinin çocuğun sağlıklı ve üretken bir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

birey olarak yetişmesinde büyük rol oynayacağı düşünülmektedir. Eğer imkanlar elveriyor ve çocuğun velisinin de rızası varsa diğer çocukların da haftanın 5 günü kreşe gönderilmesinde yarar görülmektedir. Bununla birlikte çocuk oyun odası için müstakil bir alan tahsis edilmelidir.

5- Gündelik hayatta çocukların büyük bir kısmı televizyonlardan çocuk kanalları izlemekte ve genellikle çocukların izledikleri çocuk kanalları, çocuklar üzerinde olumlu etkiler bırakmaktadır. Cezaevinde anneleri ile birlikte kalan çocukların sağlıklı ve üretken bireyler olarak yetiştirilmesine imkan tanımak amacıyla cezaevlerinde izlenmesine izin verilen televizyon kanallarından bir veya bir kaçının çocuk kanallarına tahsis edilmesi veya kanal sayısının çocuklar göz önünde bulundurulmak suretiyle artırılarak çocuk kanallarının izlenmesine imkan sağlanmasında büyük fayda görülmektedir.

6- Genel olarak görüşme yapılan bütün mahpuslar sıcak suyun haftada iki sefer ve 40 dakika süre ile verilmesinin şahsi ihtiyaçlarını gidermek için yeterli olmadığı şikayetlerini dile getirmiştir. Komisyon heyetimizde mahpusların sıcak su teminine ilişkin şikayetlerini yerinde, haklı ve kabul edilebilir bir talep olarak değerlendirmiştir. Zira normal bir koğuştaki ortalama 15 mahpusun kaldığı düşünüldüğünde bir seferde 40 dakika su verilmesinin özellikle soyunma ve giyinme aşmaları da göz önünde bulundurulduğunda yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte bazı koğuşlarda kapasite üstü mahpus bulunmasından dolayı koğuştaki kalan mahpus sayısının 25'e kadar çıkabildiği bilinmektedir. Bu bakımdan haftalık sıcak su verilme zaman aralığının makul bir şekilde artırılması gerekmektedir. Ayrıca elektriklerin kesilmesi hâlinde mahpusların soğuk su ihtiyaçlarını temininde de sıkıntılar yaşanmaktadır. Dolayısıyla elektrik sistemlerinin yenilenmesi yahut eksiklik ve arızalarının giderilmesi ile bu kesintiler engellenmelidir.

7- Gece yanan kaloriferlerin gündüz yakılmaması nedeniyle mahpuslar zaman zaman üşüdüklerini ifade etmişlerdir. Bu bakımdan Cezaevi idaresinin hava sıcaklıklarının belirli bir derecenin altına düşmesi hâlinde kaloriferlerin yakılması konusunda girişimde bulunması ve Cezaevi sıcaklığının belirli bir seviyede tutulması için kalorifer sistemi tarafından sağlanan sıcaklığın bir çizelge ile takip edilmesinde fayda görülmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

8- Mahpuslar ayda bir spora çıkarıldıklarını, sosyal ve kültürel faaliyetlere de herhangi bir problem olmaksızın katılabildiklerini ancak sohbet haklarının kullandırılmadığını belirtmişlerdir. Cezaevi idaresi, sohbet haklarının kullandırılmamasının Cezaevi fiziki kapasitesinin yetersizliğinden kaynaklandığını ifade etse de bu hakkın kullandırılması için gerekli fiziki ortam oluşturulmalıdır.

9- İnceleme öncesinde kantin fiyat listesi, kantinde satış konusu eşya ve ürünlerin fiyatlarının makul olup olmadığı ve fiyat etiketleri ile karşılaştırılmak üzere Kurum idaresinden istenmiştir. Kantin incelemesi esnasında kantinde satış konusu yapılan eşya ve ürünlerin üzerinde fiyat etiketlerinin bulundurulmaması dikkatleri çekmiş ve dolayısı ile listedeki fiyatlar ile bir karşılaştırma yapılamamıştır. Ayrıca kadro eksikliği nedeniyle ceza infaz koruma personeli tarafından kantinin işletildiği anlaşılmıştır. Cezaevi kantininde çocuklara yönelik ürünlerin artırılması ve burada kantin memurlarının görevlendirilmesi gerekmektedir.

10- İzleme Kurulları, ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki infaz ve ıslah uygulamalarına ilişkin işlem ve faaliyetleri yerinde görmek, incelemek, yönetici ve görevlilerden bilgi almak, hükümlü ve tutukluları dinlemek gibi görevlerini yürütmenin yanı sıra infaz ve ıslah, hükümlü ve tutukluların sağlık ve yaşam koşulları, iç güvenlik, sevk ve nakil işlemleri ile ilgili olarak gördükleri aksaklık ve eksiklikleri yetkili mercilere bildirmekle vazifelendirilmişlerdir. Ceza infaz kurumları ve tutukevleri ile ilgili tespitlerini ve aldıkları bilgileri değerlendirerek en az dört ayda bir rapor düzenlemek zorunda olan İzleme Kurulları, raporun bir örneğini Komisyonumuz Başkanlığına da göndermekle de yükümlüdür. 2014 yılı içerisinde Hatay Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulunun söz konusu raporları Komisyonumuza sunmadığı anlaşılmıştır. Dört ayda bir sunulan bu raporların hazırlanması için inceleme konusu Cezaevinde, İzleme Kurulu tarafından incelemeler yapılsaydı ve mahpuslarla görüşmelerde bulunulsaydı, Komisyonumuz bu Cezaevinde inceleme yapma gereği duymayabilirdi.

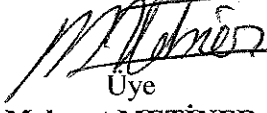
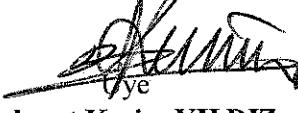
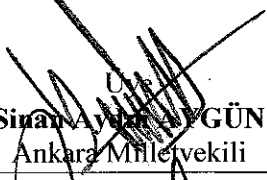

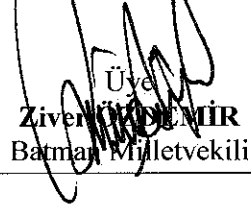

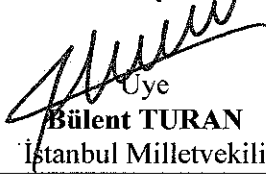

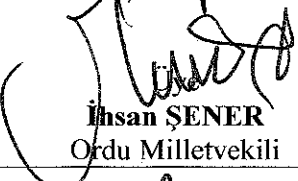

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No: 38

23.03.2015

Konu : Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili	 Katip Reşat DOĞRU Tokat Milletvekili
 Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili	 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili	 Üye Sinan Aydın AYGÜN Ankara Milletvekili
 Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili	 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili	 Üye Ziver ÖZDEMİR Batman Milletvekili
 Üye Tufan KÖSE Çorum Milletvekili	 Üye Atila KAYA İstanbul Milletvekili	 Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili
 Üye Bülent TURAN İstanbul Milletvekili	 Üye Hamza DAG İzmir Milletvekili	 Üye Birgül AYMAN GÜLER İzmir Milletvekili
 Üye Sitki GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili	 Üye Kerim ÖZKUL Konya Milletvekili
 Üye Ayşe TÜRKMEÑOĞLU Konya Milletvekili	 Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili	 Üye Abdurrahim AKDAG Mardin Milletvekili
 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili	 Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili	 Üye Hüseyin AYGÜN Tunceli Milletvekili
 Üye Orhan DÜZGÜN Tokat Milletvekili	 Üye Kemal AKTAS Van Milletvekili	

Komisyon raporlarına, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm>
adresinden ulaşabilirsiniz.

Adres: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 06543 Bakanlıklar-ANKARA

Tel: 0 312 420 5406 – 420 5399 **Faks:** 0 312 420 2492

E-posta: insanhaklari@tbmm.gov.tr